

ŠTÁTNA FILHARMÓNIA KOŠICE

VIII

MEDZINÁRODNÝ

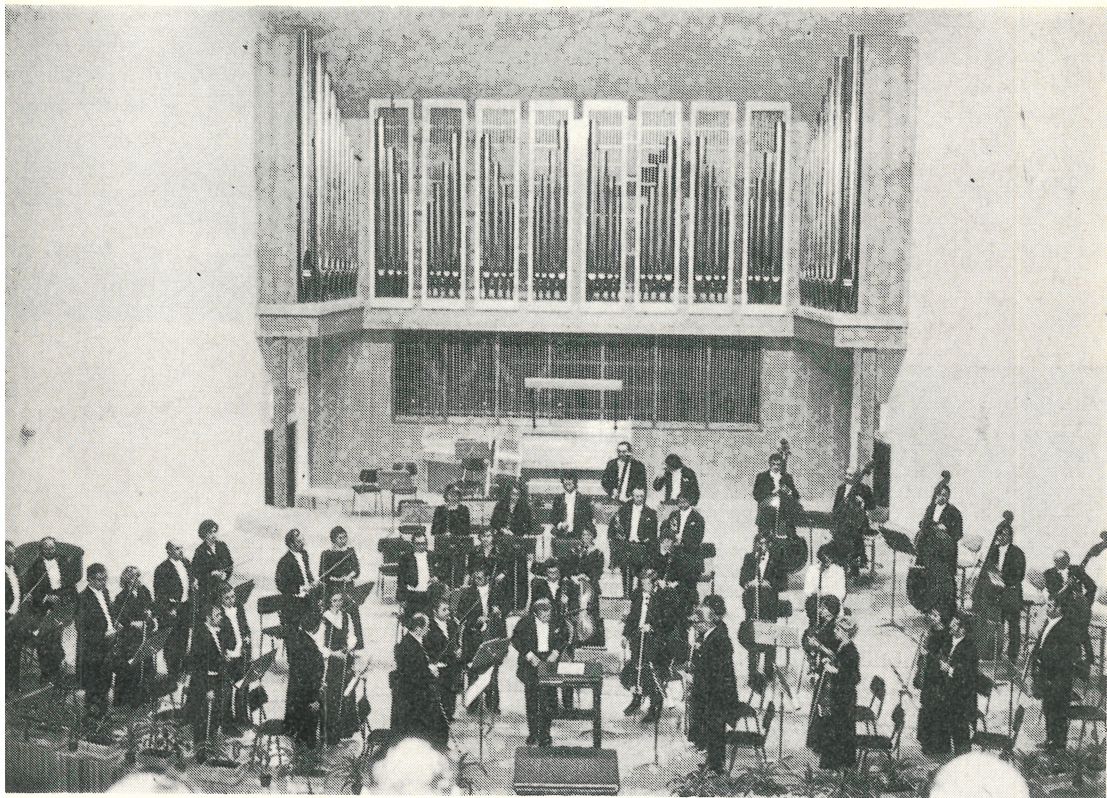
ORGANOVÝ

FESTIVAL

18. — 31. mája 1978

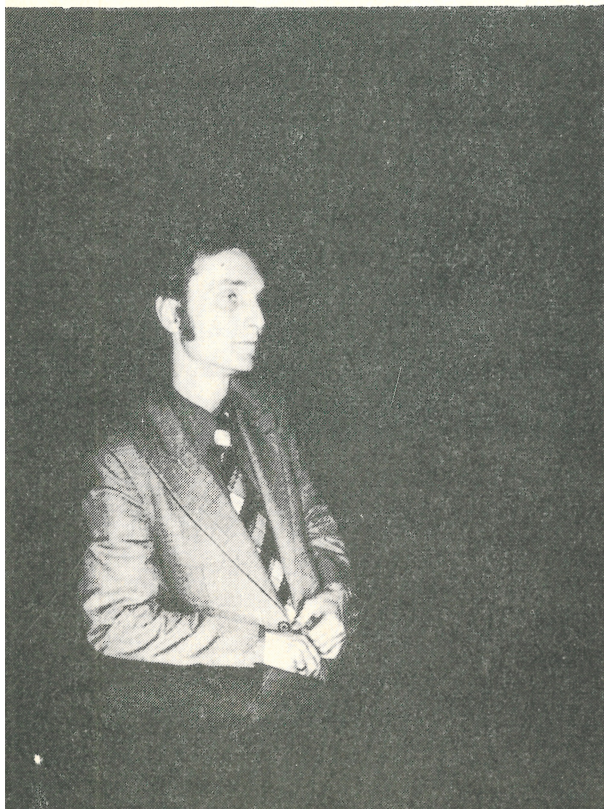
KOŠICE, DOM UMENIA o 19,30 hod.

ZÁBER Z KONCERTU ŠF

BYSTRÍK
REŽUCHA

ŠTEFAN RÓBL

MESTSKÝ NÁRODNÝ VÝBOR KOŠICE
ŠTÁTNA FILHARMÓNIA KOŠICE

Vážení priatelia,

VIII. MEDZINÁRODNÝ ORGANOVÝ FESTIVAL je prvým organovým festivalom, ktorý sa koná v koncertnej sieni Domu umenia na vynikajúcom organe vyrobenom n. p. Varhany v Krnove.

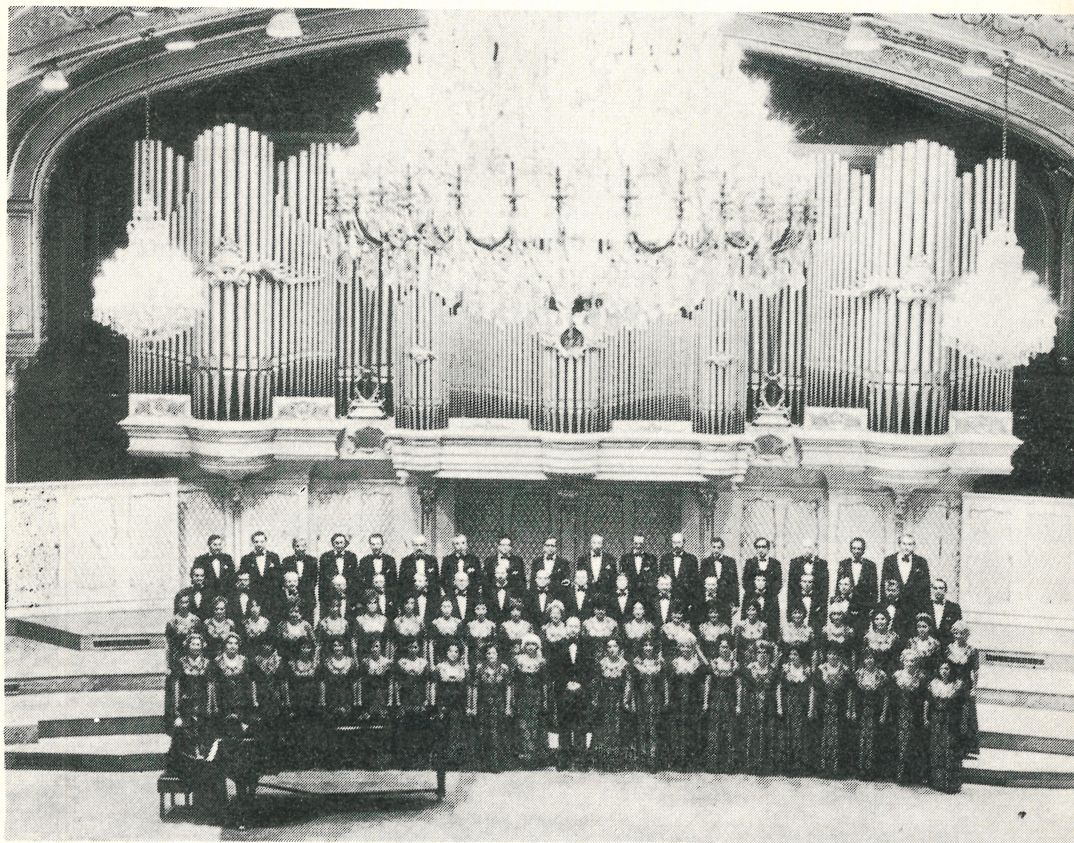
Tým sa náš organový festival začleňuje medzi najnáročnejšie tematické festivaly.

Bez obmedzenia priestorom a prostredím môže predvádzať akékoľvek dielo koncertantného či oratórneho typu.

Dôkazom tohto faktu je i otvárací koncert VIII. medzinárodného organového festivalu, na ktorom odznie Janáčkova „Glagolská omša“.

Veríme, že koncertné obecenstvo, ktoré si organovú hudbu počas siedmich festivalov obľúbilo, zachová organu svoju priazeň i naďalej a bude festivalové koncerty hojne navštevovať.

Festivalový výbor

Koncom roka 1976 oslávil 30. výročie svojej existencie SLOVENSKÝ FILHARMONICKÝ ZBOR. Vznikol zo skromnej vokálnej skupiny, z ktorej prerástol v Miešaný zbor Čs. rozhlasu a od r. 1957 je druhým významným telesom Slovenskej filharmónie. Počas svojej existencie vybudovalo si teleso najprv pod vedením L. Slováka, od r. 1956 s J. M. Dobrodinským vlastný interpretačný štýl, rozsiahly kmeňový repertoár, vysokú technickú vyspelosť, pohotovosť, vybrusovanú na dielach všetkých štýlových období, ale najmä na intonačne náročnej súčasnej tvorbe, takže Grand prix de disque, ktorú SFZ získal spolu s orchestrom SF v Paríži za nahrávku Lisztovaj Sv. Alžbety pre maďarskú gramofónovú firmu HUNGAROTON, nadšené kritiky na medzinárodných hudobných festivaloch v Strassburgu, Wiener Festwochen, Händel-Festspiele v Halle boli logickým vyústením a medzinárodným uznaním jeho vynikajúcich kvalít.

**OTVÁRACÍ KONCERT
VIII. MEDZINÁRODNÉHO ORGANOVÉHO FESTIVALU**

Streda 17. mája 1978

19.30 hod.

Dom umenia

**ŠTÁTNA FILHARMÓNIA KOŠICE
SLOVENSKÝ FILHARMONICKÝ ZBOR**

Sólisti

BRIGITA ŠULCOVÁ — soprán
MILADA MARŠÁLKOVÁ — alt
JIRÍ ZÁHRADNÍČEK — tenor
ANTON ŠVORC — bas
MATTI HANNULA, Fínsko, organ
IVAN SOKOL, organ

Dirigent

BYSTRÍK REŽUCHA

Zbormajster

VALENTIN ILJIN, ZSSR

Program :

JOSEPH HAYDN (1732—1809)

KONCERT C DUR PRE ORGAN A ORCHESTER

Moderato

Largo

Allegro molto

LEOŠ JANÁČEK (1854—1928)

GLAGOLSKÁ OMŠA

I. Úvod

II. Gospodi pomiluj

III. Slava

IV. Vjeruj

V. Svet

VI. Agneče božij

VII. Postludium

VIII. Intrada

MATTI HANNULA narodil sa v r. 1943. Študoval na Sibeliovej akadémii v Helsinkách, kde získal diplom organistu, speváka a dirigenta. Od r. 1969 pravidelne koncertuje v Európe a v r. 1977 podnikol turné do USA a Kanady. Pravidelne nahráva pre fínsky rozhlas a televíziu. Ako sólista vystupuje s poprednými škandinávskymi orchestrami. V súčasnosti je riaditeľom konzervatória v Tampere. Jeho repertoár obsahuje diela všetkých štýlových období. Je propagátorom súčasnej fínskej organovej hudby.

MARJATTA HANNULA študovala na Sibeliovej akadémii v Helsinkách v organovej triede prof. Enzo Forsbloma.

Svoje štúdium úspešne dokončila diplomom. Súčasne študovala na filozofickej fakulte Univerzity v Helsinkách dejiny hudby. Má množstvo organových nahrávok tak v rozhlase ako aj v televízii. So svojim manželom podniká umelecké turné v zahraničí. Súčasne pôsobí aj pedagogicky ako profesorka klavírnej a organovej hry na konzervatóriu v Tampere.

DRUHÝ KONCERT
VIII. MEDZINÁRODNÉHO ORGANOVÉHO FESTIVALU

Nedeľa 21. mája 1978

19.30 hod.

Dom umenia

MARJATTA A MATTI HANNULA

Fínsko

Program :

JOHN STANLEY (1713—1786)

VOLUNTARY D DUR

JOHANN SEBASTIAN BACH (1685—1750)

TOCCATA A FÚGA F DUR

GAETANO GIAZZA

MALÁ SONÁTA PRE DVA ORGANY

GIOVANNI BERNARDO LUCCHINETTI

ALLEGRO PRE DVA ORGANY

KONCERT B DUR PRE DVA ORGANY

VÄINÖ HAAPALAINNEN (1893—1945)

PASSACAGLIA

VÄINÖ RAITIO (1891—1945)

UMBRA BEATA

GUSTAV MERKEL (1827—1885)

SONÁTA PRE ŠTVORRUČNÝ ORGAN, op. 30

Allegro moderato

Adagio

Allegro con fuoco (Fúga)

MIROSLAW PIETKIEWICZ narodil sa v r. 1933. Študoval hru na organe v lodžskej Hudobnej akademii, ktorú absolvoval r. 1958 s vyznamenaním. O rok neskôr skončil hudobné vedy na filozofickej fakulte. V r. 1967 dostal od MK štipendium, ktoré mu umožnilo štúdium na Kráľovskom konzervatóriu v Belgicku, v triede prof. Flora Peetersa.

Od r. 1959 pravidelne koncertuje v mnohých krajinách Európy a zúčastnil sa všetkých európskych organových festivalov.

Pravidelne nahráva pre rozhlas a televíziu, zameriava sa hlavne na diela poľských autorov.

Na svojich zahraničných zájazdoch navštívil NDR, NSR, Holandsko, ČSSR, Rakúsko, Švajčiarsko, Taliansko, Španielsko a i. V Holandsku pre rozhlasovú spoločnosť Hilversum nahral poľskú organovú tvorbu.

Venuje sa aj komornej hudbe. Založil súbor „Pro musica“, ktorý roku 1970 na festivale H. von Karajana v Západnom Berlíne získal zlatú medailu.

Mirosław Pietkiewicz pôsobí aj pedagogicky na Hudobnej akademii v Lodži.

TRETÍ KONCERT
VIII. MEDZINÁRODNÉHO ORGANOVÉHO FESTIVALU

Utorok 23. mája 1978

19.30 hod.

Dom umenia

MIROSLAW PIETKIEWICZ

Poľsko

Program :

MIKOLAJ Z KRAKOWA (1480—1520)

ŠTYRI SKLADBY Z TABULATÚRY ZO XVI. STOR.

Prelúdium in F

Taniec Hayducki

Taniec Alia Poznanie

Ave Jerarchia

FELIKS NOWOWIEJSKI (1877—1946)

PRVÁ POLSKÁ FANTÁZIA, op. 9

„Minuit de Noël dans la Cathédrale

au Wawel de Cracovie“

BERNARD PIETRZAK (1924—

AL FRESCO

Invocation

Chorál

Continuum

Finále

TADEUSZ PACIORKIEWICZ (1916—

GOTICKÁ FANTÁZIA

JOHANN SEBASTIAN BACH (1685—1750)

FANTÁZIA A FÚGA c mol

KANONICKÉ VARIÁCIE

PRELÚDIUM A FÚGA D DUR

CÉSAR FRANCK (1822—1890)

FINAL

Petr Sovadina narodil sa v r. 1940. Hudbu začal študovať na brnenskom konzervatóriu. Po absolútoriu pražského konzervatória pokračoval v štúdiu na AMU v triede prof. J. Reinbergera, ktorú ukončil v r. 1967. Absolvoval aj majstrovský kurz u prof. F. Peetersa v Mechelene.

V súčasnosti pôsobí pedagogicky ako ašpirant na hudobnej fakulte AMU v Prahe.

V r. 1964 zvíťazil na Medzinárodnej bachovskej súťaži v Lipsku a v r. 1966 na Medzinárodnej organovej súťaži Pražskej jari získal tiež prvú cenu. Zo zahraničných koncertných turné spomenieme aspoň zájazdy do NSR, Talianska, Rakúska, Holandska, Belgicka, Francúzska, Švajčiarska a NDR.

ŠTVRTÝ KONCERT
VIII. MEDZINÁRODNÉHO ORGANOVÉHO FESTIVALU

Štvrtok 25. mája 1978

19.30 hod.

Dom umenia

PETR SOVADINA

Praha

Program :

SEBASTIAN AGUIERA DE HEREDIA (1570—16..)
ENSALADA

JOHANN SEBASTIAN BACH (1685—1750)
PRELÚDIUM A FÚGA ES DUR

CÉSAR FRANCK (1822—1890)
CHORÁL E DUR

MAX REGER (1873—1916)
DRUHÁ SONÁTA d mol, op. 60
Improvisation
Invocation
Introduction und Fuge

PETR EBEN (1929—
DVE CHORÁLOVÉ FANTÁZIE

GUY BOVET narodil sa roku 1942. Študoval klavír a organ u svetoznámych pedagógov a umelcov. Jeho učiteľmi boli Marie Dufour, Pierre Segond a Marie-Claire Alain.

Zúčastnil sa rôznych medzinárodných hudobných súťaží, na ktorých získal desať popredných cien. Pravidelne koncertuje v rôznych centrách Európy, Ameriky, Ázie, Afriky, Austrálie.

Ako čembalista usporiadal majstrovské kurzy na rôznych vysokých školách Európy a v Amerike. Nahral mnoho gramofónových platní a má množstvo rozhlasových nahrávok. Je porotcom v mnohých organových súťažiach a prezidentom švajčiarskej organovej spoločnosti. Komponuje scénickú hudbu k filmom, televíznym a divadelným hrám. Jeho koncertné skladby sa s úspechom predvádzajú na mnohých európskych pódiumoch. Sovietske gramofónové vydavateľstvo vydalo na svojich platniach MELODIA jeho Concertino pre organ a komorný orchester.

PIATY KONCERT
VIII. MEDZINÁRODNÉHO ORGANOVÉHO FESTIVALU

Sobota 27. mája 1978

19.30 hod.

Dom umenia

GUY BOVET

Švajčiarsko

Program :

ŠPANIELSKY ANONYM

BATALLA FAMOSA

JEAN-FRANCOIS DANDRIEU (1684—1740)

TRI NOELS

ANTONIO VIVALDI (1680—1743)

CONCERTO A MOL

Allegro

Largo

Presto

ANONYM (od 1760 do 1820)

NIEKOĽKO KUSOV PRE ORGAN

na švajčiarske ľudové melódie
z kraja Toggenburg

PADRE DAVIDE DA BERGAMO (1791—1863)

KONCERTANTNÁ SINFÓNIA

JOHANN SEBASTIAN BACH (1685—1750)

PRELÚDIUM A FÚGA D DUR

CÉSAR FRANCK (1822—1890)

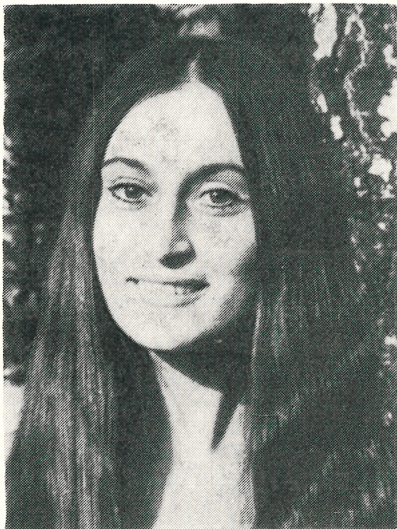
FANTÁZIA A DUR

GUY BOVET

IMPROVIZÁCIE NA DANÉ TÉMY

ANNA ZÚRIKOVÁ organ začala študovať na Konzervatóriu v Košiciach v triede I. Sokola. V štúdiu pokračovala na organovom oddelení VŠMU v Bratislave u prof. Dr. F. Klindu, ktorú v r. 1977 úspešne absolvovala. Svoje hudobné vzdelanie si doplnila polročným študijným pobytom na Conservatoire Royale v Bruseli u prof. organistu Kamila D'Hoogha, okrem toho študovala čembalo a modernú hudbu. Niekoľkokrát sa zúčastnila medzinárodných interpretačných kurzov vo Weimare. V r. 1976 ako jediná reprezentantka ČSSR zúčastnila sa interpretačnej súťaže „Grand Prix de Chartres“. Koncertovala vo viacerých mestách ČSSR, ZSSR, Poľsku a i.

ZLATICA SUCHÁNKOVÁ narodila sa v Bratislave. Študovala na konzervatóriu v Bratislave a v Brne. Svoje štúdiá dokončila na VŠMU v Bratislave v triede prof. Dr. Ferdinanda Klindu s význameniami. Na súťažiach z tvorby súčasných skladateľov v r. 1974 a 1975 získala 1. a 2. miesto. V r. 1977 získala diplom z organového seminára F. Peetersa v Mechelene. Zúčastnila sa prehliadky mladých organistov v Opave, Bratislave a v Košiciach. Od r. 1977 má štipendium SHF MK SSR na naštudovanie nového koncertného repertoáru. Úspešne vystupovala nielen v ČSSR, ale aj v Belgicku a ZSSR. V repertoári má hlavné diela francúzskych romantických skladateľov a skladateľov 20. stor., ktoré sú blízke jej naturelu.

ZÁVEREČNÝ KONCERT
VIII. MEDZINÁRODNÉHO ORGANOVÉHO FESTIVALU

Streda 31. mája 1978

19.30 hod.

Dom umenia

ŠTÁTNA FILHARMÓNIA KOŠICE

Sólisti

ANNA ZÚRIKOVÁ
GUY BOVET — Švajčiarsko
ZLATICA SUCHÁNKOVÁ

Dirigent

ŠTEFAN RÓBL

Program :

GEORG FRIEDRICH HÄNDEL (1685—1759)

KONCERT PRE ORGAN A ORCHESTER

B dur, op. 7, č. 1

Andante. Andante.

Largo, e piano

Bourée (Allegro)

KONCERT PRE ORGAN A ORCHESTER

d mol, op. 7, č. 4

Adagio

Allegro

Adagio quasi una fantasia

Allegro

FLOR PEETERS (1903—

KONCERT PRE ORGAN A ORCHESTER

op. 52

Introduzione, Allegro

Largo

Cadenza. Allegro impetuoso

IVAN SOKOL

Medzi prvé koncerty pre organ a orchester patria skladby **G. F. Händla**. História ich vzniku je zaujímavá. Bolo zvykom, že v divadle pri predvádzaní svojich oratórií Händel cez prestávky medzi jednotlivými časťami improvizoval buď na čembale, alebo na pozitíve-malom organe. Boli to práve organová improvizácie, ktoré nakoniec lákali viac poslucháčov než samotné oratóriá. Neskôr k týmto improvizáciám pribral aj orchester, ktorý však nemá takú veľkú úlohu ako v koncertoch neskoršej doby. Napísal orchestrálny úvod a 2 až 3 ritornely (medzihry vo vnútri časti na spôsob concerta grossa) a nechal voľné miesto pre organové improvizácie. Tak vznikla poloimprovizovaná forma-zárodok organového koncertu. Sólistický nástroj hrá zväčša dvojhlasne, o prísnom štvorhlase, alebo o dokonalom kontrapunktickom spracovaní tu nemožno hovoriť. Taktiež pedál používa sa len ako basové doplnenie akordov. V Anglicku v tom čase bol pedál zriedkavosťou, i keď sa v Nemecku udomácnil už v XV. storočí. A napokon Händlove oratóriá a opery sa predvádzali buď v divadle alebo v spoločenských miestnostiach kráľovského domu v Londýne, kde boli len pozitívy alebo čembalá. Prvé dve zbierky Händlových organových koncertov vyšli tlačou roku 1738—40.

V druhej polovici XVIII. storočia nastáva v hudobnom myslení obrat, ktorý vrcholí viedenským klasicizmom a prináša organovej hudbe určitú stagnáciu. Skladatelia tejto doby zameriavali sa na inú oblasť ako organovú, upúšťali od polyfónie. Až neskoršia doba romantizmu priniesla nový rozkvet organového umenia. Aj keď organ nestál v centre pozornosti viedenských klasikov, predsa napísali pre tento nástroj niekoľko závažných skladieb, hlavne Joseph Haydn a W. A. Mozart. **J. Haydn** napísal niekoľko organových koncertov. Vznikali postupne od roku 1755. V tej dobe pôsobil Haydn ako organista vo viacerých viedenských kostoloch a neskoršie ako kapelník u kniežata Eszterházyho v Eisenstadte. Tieto koncerty sú písané pre pozitív - malý organ - podobne ako koncerty Händlove, nesú však všetky znaky viedenského hudobného vyjadrovania druhej polovice XVIII. storočia.

Glagolskú omšu komponoval **Leoš Janáček** ako 72-ročný v Luhačoviaciach. Bola dokončená za 74 dní. Janáčka k napísaniu tejto skladby viedlo viacero momentov. Vznikla ako svetlá pamiatka a spomienka na Křížkovského, prihlásil sa i vlastenecký - buditeľský tón, i ohlas na brnenské cyrilometodejské slávnosti z roku 1863. Cyrilometodejská idea bola v tej dobe na Morave pokrokovou politickou ideou protinemeckou a protivládnu, ideou aktívneho vlastenectva a sociálneho uvedomenia. Cyrilometodejská idea posilňovala na Morave za Rakúska svornosť slovanských národov, osudový vzťah českej kultúry k slovanskému východu. Sám Janáček hovorí: „...vôňa luhačovických lesov bola kadidlom, chrám mi rástol v obrovskú veľkosť lesa, zvončekmi mi zvonilo stádo ovečiek. V tenorovom sóle počujem akéhosi veľkňaza,

v sopránovom dievča-anjela, v zbore náš ľud. Sviece-vysoké jedle v lese so zapálenými hviezdami a v obrade tam kdesi kniežiaci vidinu Václava a jazyk Cyrila a Metoda.“ „... také křídlo by malo narásť nášmu skladateľovi, aby mohol vzlietnuť ďaleko a piť vodu všetkého Slovanstva. To snád' jediné upokojí dušu skladateľa“. Skladba vznikla r. 1926. Už roku 1930 začala jej svetová púť predvedením diela v New Yorku a potom v Londýne.

Flor Peeters slávny belgický skladateľ a organový virtuóz napísal asi 500 organových skladieb, z toho dve symfónie a tri koncerty. Od roku 1925 je profesorom organovej hry (Mechelen, Gent, Antwerpy). Koncertuje pravidelne vo všetkých hudobných centrách na celom svete (asi 1200 recitálov) Za svoju umeleckú činnosť stal sa doktorom honoris causa (Lourain, Washington) a v roku 1971 bol mu udelený titul baróna. Jeho organové koncerty dávajú veľkú možnosť sólistovi demonštrovať všetky finesy organového umenia.

Vzájomným pôsobením domácich prvkov a talianskych a francúzskych vplyvov rodil sa v Anglicku nový hudobný sloh - baroko. Vývoj organárstva v Anglicku však značne zaostával za kontinentom. Až do začiatku 17. stor. sa v Anglicku stavali len jednomanuálové nástroje bez pedálu. Keď sa konečne objavili dvojmanuálové nástroje, vznikali tak celé storočie a aj neskoršie tzv. Voluntaries, fantázie typické svojou formou a využívajúce farebných a dynamických efektov, ku ktorým viacmanuálový nástroj sa priam ponúkal. Popredným skladateľom a organistom tej doby bol aj **John Stanley**, ktorý napísal asi 30 voluntaries a asi 25 koncertov. Veľký vplyv na jeho tvorbu mal G. F. Händel.

Jean Francois Dandrieu je predstaviteľom galantného štýlu veľkej epochy francúzskych clavicinistov 18. storočia. Dandrieu bol súčasník Couperinov a Rameauov, teda jedným z tých, ktorý obohatil clavicinovú literatúru snád' ešte viac ako organovú. Bol však organistom kráľovskej kaplnky, zaujímal sa aj o organovú tvorbu, z ktorej najznámejšie sú suity. Jeho skladby majú výhradne svetský charakter, nachádzame v nich tanečné a ľudové ohlasy. V cykle Noëls (Koledy) uplatňuje predovšetkým krehkú lyriku pozdného francúzskeho baroka.

Mikuláš z Krakova bojí jedným z najvýznamnejších poľských skladateľov svojej doby. Zachovali sa nám od neho latinské motetá a poľské náboženské spevy, blízke štýlu Josquina, organové úpravy cudzích diel ako aj vlastné inštrumentálne skladby. Bol vedúcou osobnosťou celej skladateľskej skupiny, ku poznaniu ktorej najviac nás oboznamujú dva obsiahle zborníky tabulatúr. K poľským skladateľom z prelomu XIX. a XX. storočia, ktorí ešte stále tvoria v romantickom duchu patrí aj **Feliks NOWOWIEJSKI**. Bol nielen skladateľom ale aj dirigentom a výborným organistom. Študoval aj v Prahe u Antonína

Dvořáka. Dalším úspešným skladateľom, ktorý píše v duchu novoromantizmu je **Tadeusz PACIORKIEWICZ**. Predstaviteľom nových smerov v organovej hudbe je **Bernard PIETRZAK**.

Aj hoci španielske organové umenie má starú tradíciu datujúcu sa od XIV. storočia, prvé organové skladby sa objavujú až v polovici XVI. storočia. Organová hudba tu bola silne ovplyvnená vokálnym štýlom. Formová stránka skladieb bola totožná s bežne používanými formami hocikde v Európe — *ricercar* (*tientos*), kolorované úpravy vokálnych skladieb, variácie na svetské a duchové piesne. Španielsko je prvou krajinou, kde boli napísané teoretické a pedagogické práce o nástrojovej hre. Významným autorom španielskeho raného baroka je **Sebastián Aquillera de Hereda**.

Veľmi pôsobive zlučuje homofóniu s imitačnou technikou, používa priedažných harmónií, snahu o jednoliatosť zdôrazňuje častým používaním jednej témy. Kontrapunktické hlasy i pri svojej pohyblivosti neupadajú do stereotypných nástrojových figur.

Prelúdium a fúga D dur **J. S. Bacha**, patrí ku skladbám Bachovho raného tvorivého obdobia. Bola napísaná v dobe jeho pôsobenia v Arnstadte alebo v Mühlhausene, teda asi v rokoch 1706—1708. Je to skladba oslnivého lesku, písaná priamo z dôrazom na virtuózne efekt. Prelúdium má štyri kontrastné časti so stupnicovými pasážami, figuráciami, rozloženými akordami a ďalšími technickými prvkami, ktoré dodávajú celku akýsi improvizovaný charakter. Fúga je koncipovaná predovšetkým virtuózne, často i na úkor kontrapunktickej práce a formálnej celistvosti. Je to reprezentačné dielo mladého Bacha a svojím strhujúcim pohybom a mohutným zvukom patrí k najoslávnejším Bachovým organovým dielam.

Fantáziu a fúgu c mol napísal Bach neskoršie. Už samotná tónina uvádza nás do smutnej až bolestnej nálady, ktorú podčiarkuje aj Bachove spracovanie hudobného materiálu vo Fantázii. Fúga obsahovo veľmi úzko nadväzuje na fantáziu. V strednom diele fúgy Bach uvádza dve celkom nové témy a rozpracováva ich v bohatých harmonických postupoch.

V období svojho pôsobenia na vojvodskom dvore vo Weimare sa Bach intenzívne zaoberal štúdiom talianskej inštrumentálnej hudby, hlavne A. Corellim a A. Vivaldim. Zaujala ho predovšetkým forma inštrumentálneho a orchestrálneho koncertu. Výsledkom tohto štúdia boli jednak vlastné skladby v talianskom slohu, jednak úpravy orchestrálnych skladieb talianskych majstrov pre organ. Pre organ Bach upravil aj tri orchestrálne koncerty A. Vivaldiho.

K vrcholným a aj stavbou najmohutnejším organovým dielam patrí Toccata a fúga F dur, komponovaná v Köthene. Téma prelúdia v dvoch hlasoch

prísne kánonicky nad držaným pedálovým tónom, potom ju preberá sólový pedál. Stredný diel je prevedenie novej témy, ktoré je spracované imitačne medzi basom a sopránom. Štýlove je fúga odlišná od toccaty, zrači sa v nej vplyv talianskej vokálnej polyfónie. Je to jediná Bachova organová fúga s dvoma témami, ktoré sa neskôr v rozvedení objavujú súčasne.

Kánonické variácie napísal Bach v rokoch 1746—47 na tému vianočnej piesne. Podnetom k napísaniu tejto skladby bol Bachov vstup do Spoločnosti pre hudobnú vedu, ktorú v Lipsku založil a viedol Bachov žiak Lorenz Ch. Mizler. Bach chcel týmto dielom predstaviť celé rozpätie svojej skladateľskej techniky. Za najlepší spôsob považoval prirodzené a nenútené využitie rôznych kánonických konštrukcií. V prvých dvoch variáciách je cantus firmus v base, ktoré vyšlo za Bachovho života tlačou. Toto prelúdium s fúgou zaradil Bach do v pedálovom hlase. Tretia variácia prináša kánonické opakovanie témy v septime, vo štvrtej variácii je téma v pedálovom hlase a kánon v oktáve so zmenšenými rytmickými hodnotami. V poslednej variácii zaznieva téma v obrate. Teda okrem račieho kánonu, pri ktorom zaznieva odzadu, použil Bach v týchto variáciách všetky základné kánonické techniky. Prelúdium a fúga Es dur, jedno z najväčších diel hudobného baroka Bach písal na vrchole svojich tvorivých síl v Lipsku. Je to jediné Prelúdium a fúga, ktorá vyšla za Bachovho života tlačou. Toto prelúdium s fúgou zaradil Bach do tretieho zväzku svojich Klavírných cvičení, v ktorom sa ešte nachádzajú ďalšie skladby pre organ a to 10 veľkých a 11 malých spracovaní chorálov. Prelúdium je umiestnené na začiatku zbierky a fúga na konci, no už prvý Bachov životopisec Johann Forkel potvrdil, že patrí k sebe ako ucelené dielo. Prelúdium prináša tri myšlienky, prvá je majestátna v bodkovanom rytme, charakteristickou pre francúzske ouvertúry. Druhá téma tak isto v Es dur je lyrická a tretia téma má strhujúci, descendenčný charakter, podčiarknutý aj paralelnou tóninou c mol. Podobne je koncipovaný aj priebeh fúgy: pozostáva vlastne z troch menších fúg sklbených v jeden celok hlavne prostredníctvom stálych reminiscencií na tému prvej fúgy.

César FRANCK je jedným z najvýznamnejších predstaviteľov organovej hudby romantizmu. Pôvodom Belgičan prežil väčšinu svojho života v Paríži, s francúzskym prostredím dokonale splynul a je právom považovaný za skladateľa francúzskeho. Tri chorály (E dur, h mal, a mol) sú skladbami voľnej formy, ale pritom sú formovo vyvážené. Organová štylizácia je dokonalá a okúzľujúce je harmonické a melodické bohatstvo. Každá skladba je fantáziou na melódie, vytvorené skladateľom v duchu chorálovej melódie.

„Tri skladby pre organ“, ktoré Franck napísal v roku 1878 (Fantázia A dur, Cantabile, Pièce héroïque) reprezentujú taktiež zrelý kompozičný sloh autora a sú dokladom autorovho majstrovstva v oblasti organovej hudby. Pre tieto

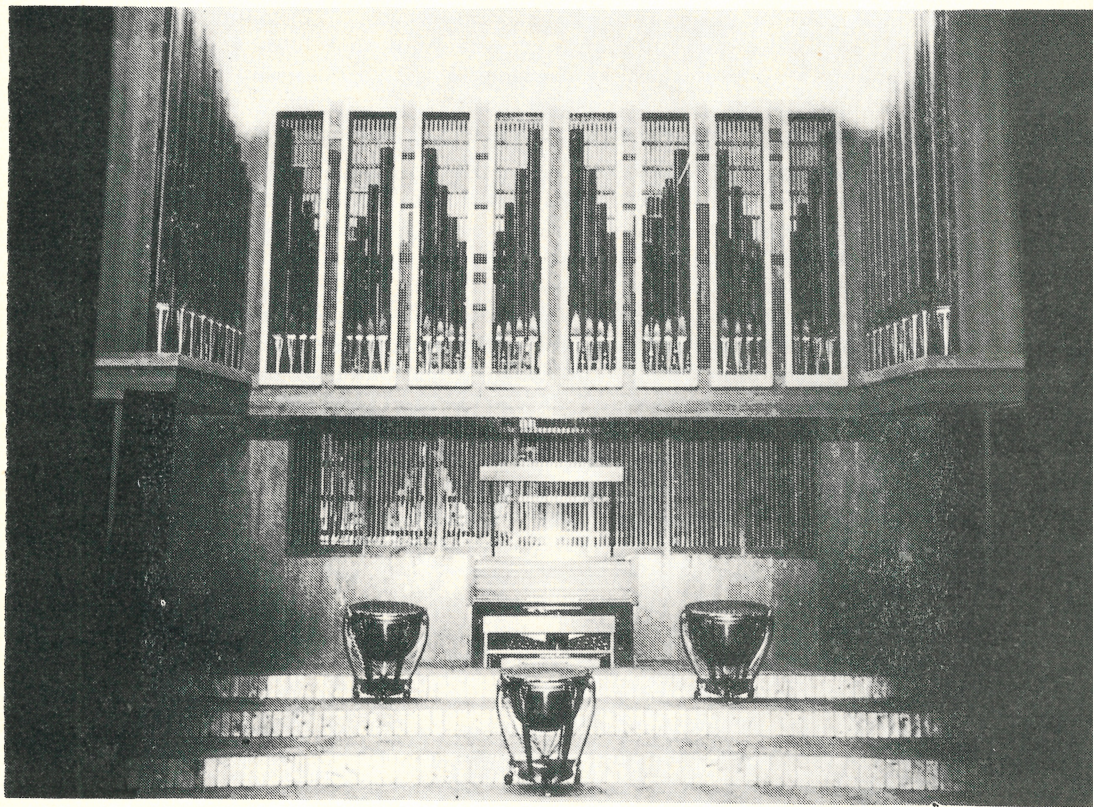
skladby ako aj pre Final písaný v sonátovej forme: je charakteristická veľká výrazová hĺbka melodickej invencie a harmónie, skvelá nástrojová štylizácia, využívajúca zvukových i technických vymožeností romantického nástroja.

Max Reger je jedným z tých novoromantických skladateľov, ktorým bachovská kontrapunktická sadzba sa stala inšpirujúcou silou. Max Reger, azda najväčší polyfonik prelomu 19.—20. storočia nepochopil tento princíp ako niečo, čo treba pietne udržiavať a ctiť, ale využil ho k tomu, že na jeho základe vytvára nové harmonické a tektonické tvary a skupenstvá. 2. sonáta je akýmsi obrazom sústreďovania síl od prvej improvizáčnej a formálne uvoľnenej časti až po regerovskú grandióznu a odvážne vybudovanú fúgu.

Gustáv Merkel bol organistom, profesorom konzervatória v Drážd'anoch. Jeho diela hoci sú poplatné veľkým vzorom (Bach, Reger) sú výborne nástrojove napísané a začiatkom tohto storočia tešili sa veľkej obľube. Bol vynikajúcim kontrapunktikom a zanechal aj výborné pedagogické diela.

Vo Fínsku organová hudba nemala veľkú tradíciu. Až v poslednej dobe skladatelia prejavujú svoju pozornosť k tomuto nástroju. Zakladateľ fínskej národnej hudby Jean Sibelius napísal pre organ Smútočnú hudbu. Ďalšími autormi sú Atmas Maasalo, **Väinö HAAPALAINEN** a **Väinö RAITIO**.

Petr Eben sa kompozícií pre organ venuje už od dôb štúdia na AMU v Prahe. Dve chorálové fantázie vznikli v roku 1972. Prvá - voriačná spracováva pieseň z Komenského Amsterodamského kancionála, druhá toccatová najstarší chorál k sv. Václavovi.

DISPOZÍCIA ORGANU V DOME UMENIA V KOŠICIACH

I. MANUÁL

Burdon	16'
Principál	8'
Flauta rúrková	8'
Oktáva	4'
Flauta zobcová	4'
Kvinta	2 2/3'
Superoktáva	2'
Mixtúra 5—6X	1 1/3'
Trúbka	16'
Trúbka	8'
Trúbka sólová	8'

II/I

III/I

II. MANUÁL

Kryt	8'
Kvintadena	8'
Principál spevný	4'
Flauta kopulová	4'
Oktáva	2'
Flauta lesná	2'
Kvinta	1 1/3'
Septima	1 1/4'
Superoktáva	1'
Nóna	8/9'
Seskvialtera 2X	2 2/3'
Akúta 4—5X	2/3'
Roh krivý	8'
Šalmaj	4'

Tremolo

III/II

III. MANUÁL

Flauta drevená	8'
Viola	8'
Principál	4'
Roh nočný	4'
Nazard	2 2/3'
Flauta priečna	2'
Tercia	1 3/5'
Flauta syčivá	1'
Mixtúra 4—5X	1 1/3'
Cymbal 3X	1/3'
Dulcian	16'
Hoboj	8'
Trúbka jasná	4'

Tremolo

PEDAL

Principál	16'
Subbas	16'
Oktáva	8'
Flauta krytá	8'
Superoktáva	4'
Pommer rúrkový	4'
Flauta plochá	2'
Mixtúra 6X	2 2
Pozauna	16'
Trúbka basová	8'
Klarina	4'

I/P

II/P

III/P

PATRONÁTY

17. V. 1978 Východoslovenské železiarne
BSP Vsl. tlačiarne, prevádzka Sverdlovova ul.
Stredná priemyselná škola ekonomická
Gymnázium Šrobárova ul.
BSP Obvody 1. FNsP
BSP Rtg. a rönt. ter. FN
21. V. 1978 Krajská knižnica pre mládež
Štátna vedecká knižnica
23. V. 1978 Právnická fakulta Univerzity P. J. Šafárika
Vysoká škola veterinárska
Východoslovenské múzeum
25. V. 1978 Slovkoncert
Vysoká škola technická
Banícka fakulta VŠT
27. V. 1978 Priemyselná škola dopravná
Technické múzeum
31. V. 1978 MV Zväzu slovenských žien
Komunálne služby
Krajská zdravotná škola

Zodpovedná: Anna Kovářová, riaditeľka ŠF, nositeľka vyznamenania
„Za vynikajúcu prácu“

Zostavila: Angela Janušková

Text: Ivan Sokol

FOTO: Ladislav Chudík

Cena: 3 Kčs

Náklad: 1 000 ks

VTK 2 71295-78